

Ochrana ovzduší

Právní úprava

Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů

Text zákona vychází z mnoha mezinárodních úmluv upravujících oblast ochrany ovzduší, především:

- Úmluvy o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států (Ženeva, 1979)
- Úmluvy o ochraně ozónové vrstvy Země (Vídeň, 1985)
- Rámcové úmluvy o změně klimatu (Rio de Janeiro, 1991)

A rovněž z právních předpisů Evropské unie.

Předmět ochrany

Zákon o ochraně ovzduší upravuje ochranu:

- vnějšího ovzduší (před vnášením znečišťujících látek lidskou činností),
- ozónové vrstvy Země (při zacházení s látkami, které ji poškozují),
- klimatického systému Země (prostřednictvím nástrojů snižujících množství látek, které ho ovlivňují),
- + podmínky pro další snižování množství vypouštěných znečišťujících látek působících nepříznivým účinkem na život a zdraví lidí a zvířat, na životní prostředí nebo na hmotný majetek .

Ochrana (vnějšího) ovzduší

Zákon rozlišuje zdroje znečišťování ovzduší na zdroje mobilní a stacionární.

Mobilní zdroje jsou především samohybná nebo přenosná zařízení vybavená spalovacími motory znečišťujícími ovzduší (tj. dopravní prostředky, motorové sekačky, pily apod.). Podmínky ochrany ovzduší z těchto zdrojů upravují zvláštní právní předpisy.

Stacionární zdroje se dělí podle několika různých hledisek.

Kategorizace stacionárních zdrojů

Podle míry svého vlivu na kvalitu ovzduší se dělí na:

- zvláště velké,
- velké,
- střední,
- malé.

Podle technického a technologického uspořádání se dělí na spalovací zdroje (ty se dále dělí podle tepelného výkonu nebo příkonu), spalovny odpadů (rovněž se dále dělí) a ostatní stacionární zdroje.

Prostředky ochrany ovzduší

Zákon stanovuje provozovatelům zdrojů znečištění dle provedené kategorizace různé povinnosti a omezení.

V této souvislosti definuje celou řadu pojmů jako emisní a imisní limity, emisní strop, přípustnou tmavost kouře, pachové číslo a další.

Seznamy znečišťujících látek, konkrétní hodnoty emisních a imisních limitů a další údaje obsahují prováděcí právní předpisy.

Zvláštní nástroje ochrany ovzduší

Zvláštním nástrojem se rozumí vymezení **oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší**. Jedná se o části území v rámci zóny (vymezené MŽP) nebo aglomerace (sídelní seskupení nad 350 000 obyvatel), ve kterých je překročena hodnota imisního limitu alespoň u jedné znečišťující látky.

Pro tyto oblasti jsou orgány kraje či obce povinny vypracovat **programy ke zlepšení kvality ovzduší pro znečišťující látky**.

Zvláštní úprava rovněž platí pro **smogovou situaci**, tj. stav mimořádného znečištění ovzduší, kdy úroveň znečištění ovzduší znečišťující látkou překročí zvláštní imisní limit stanovený prováděcím právním předpisem.

Zvláštní imisní limit je taková úroveň znečištění ovzduší, při jejímž překročení hrozí i při krátké expozici riziko poškození lidského zdraví nebo ekosystému.

Pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší je stanoven varovný a regulační systém (ústřední regulační řád). Orgány kraje a obce jsou pak povinny v těchto oblastech vydat regulační řád, který upravuje vyhlašování, odvolávání a řešení smogové situace.

Ochrana ozónové vrstvy Země

Ochranu ozónové vrstvy Země upravují především přímo závazné komunitární právní předpisy.

Zákon upravuje pouze označování obalů a výrobků s regulovanými látkami („Nebezpečné ozonu“) a některé další povinnosti výrobců, dovozců, přepravců, vývozců a prodejců těchto látek.

Rovněž upravuje povinnosti provozovatelů zařízení a podnikatelů zacházejících s těmito látkami.

Stanoví také poplatky za výrobu a dovoz regulovaných látek a výrobků, které je obsahují (400 Kč / kg regulované látky).

Ochrana klimatického systému Země

Klimatickým systémem Země je veškerá atmosféra, hydrosféra, biosféra, geosféra a jejich vzájemné působení.

Změnou klimatu se rozumí taková změna, která je vázána přímo nebo nepřímo na lidskou činnost měnící složení globální atmosféry a která je vedle přirozené proměnlivosti klimatu pozorována za srovnatelný časový úsek.

Problematiku ochrany klimatu řeší zákon o ochraně ovzduší prostřednictvím emisních stropů a redukčních cílů pro látky ovlivňující ovzduší. Národní redukční cíle pro látky ovlivňující klimatický systém Země a lhůty k jejich dosažení stanoví Národní program ke zmírnění změny klimatu Země schvalovaný vládou.

Obchodování s povolenkami na emise upravuje zákon č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění pozdějších předpisů.

Ekonomické nástroje

Provozovatelé všech zdrojů znečištění s výjimkou provozovatelů zvláště malých zdrojů musí platit poplatky za znečišťování ovzduší.

Výše poplatků se odvozuje od celkového množství a současně nebezpečnosti vypouštěných znečišťujících látek.

Výše jednotlivých sazeb a způsob jejich výpočtu jsou uvedeny v Příloze č. 1 zákona o ochraně ovzduší.

Správněprávní odpovědnost

Provozovateli, který neplní povinnosti stanovené zákonem o ovzduší nebo zvláštními právními předpisy upravujícími povinnosti při ochraně ovzduší uloží orgán ochrany ovzduší opatření ke zjednání nápravy.

Orgány ochrany ovzduší mají rovněž možnost uložit v případě skutkových podstat uvedených v zákoně pokutu ve výši od 20 000 do 10 000 000,- Kč.

Řízení lze zahájit nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy orgán ochrany ovzduší zjistil porušení povinnosti, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy porušení povinnosti nebo zákazu došlo.

Výkon státní správy

Výkon státní správy na úseku ochrany ovzduší vykonávají následující orgány:

- Ministerstvo životního prostředí,
- Ministerstvo zdravotnictví,
- Česká inspekce životního prostředí,
- Česká obchodní inspekce,
- celní úřady,
- kraje,
- obecní úřady obce s rozšířenou působností,
- obce.